

Les vuit(ALDC, VIII, 1853. *Les vuit*)

En aquest mapa i comentari ens ocuparem de les expressions horàries *les vuit* (sense comentar les var. de *vuit*, que es troben al mapa 1127), i en els dos següents, de *un quart de nou* i *dos quarts de nou*.

Quan es tracta d'expressar l'hora exacta, es recorre a la xifra precedida de l'article definit, com fa el cast. *las ocho* o l'it. *le otto*: *les vuit*, les v[w'i]t, les vu[t] 53, *les güüt* 129, *les* [w'i]t, *les uït*, *les (las)* [w]eit 87, 94; *las otxo* 100 (← cast. *ocho*); article que pot reduir-se: *es vuit* 89, *es* [w'i]t 185, *es uït* 188; o canviar-se en *la*: *la una* 163, 168. Si es vol subratllar que és l'hora exacta s'afegeix un determinant: *les vuit clavades* 49, *les* [w'i]t (*vuit*) *en punt* 167.

Una altra opció és prescindir de l'article: *vuit hores*, que trobem en ross. i que ha de ser un calc del fr. *huit heures*. En cat. ant. es troba una construcció semblant (“a IX hores passat migdie”, 1393), i en podria ser un

record el lexema *fer deu-hores*, en el camp, ‘fer un descans i esmorzar a mig matí’, però també poden aparèixer expressions amb l'article, sovint amb referència a la part del dia (“poch après de les tres hores”, 1354; “en la nit de les vuyt hores”, 1455). Per a una anàlisi històrica de les fraccions horàries, veg. Royo, 1992, del qual en aquest comentari i els dos següents hem extret dades.

Notem com a formes complementàries *estan per tocar les vuit* 45, indicant la imminència de l'hora; *corren nou* (o una altra hora) 152, mostrant que passen minuts d'aquesta hora; *quina hora és?* 130, 136, 137, 142, *que hora és?* 87, 100, 139, per a preguntar l'hora.

La construcció *les vuit* és pancatalana, tret del ross. on és habitual *vuit hores*, evident calc del fr.

El tipus *les vuit* és la proposta normativa (GIEC, 2016: 1181).

